

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXXV. — Izdan in razposlan dne 20. julija 1875.

97.

Postava od 19. aprila 1875,

o tem, koliko bode državni zaklad priplačeval k troškom za uredbo koroške reke Zile.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

Pod uvetom (pogojem), da se uredba reke Zile na Koroškem zagotovi po deželnem zakonodavstvu, in da se pri tem zlasti zastran troškov, kolikor jih ne plača država, poskrbi iz sredstev deželnih, morebiti tudi občinskih in s prispevkom drugih vdeležencev ter državni upravi pridrží potrditev glavnih in posebnih projektov, kakor tudi primeren vpliv na vse tehnične in ekonomske reči tega podjetja, udeleži se državni zaklad dotičnih troškov takó le:

- a) K troškom Zilske uredbe preračunjenim na 763.000 gl. doplača državni zaklad $\frac{1}{10}$, torej vsega skup 305,200 gl. največ, od katere vsote se bodo letnine k večjemu po 30.520 gl. nakazovale;
- b) državni zaklad dodelí deželi koroški brezobresten zajem (posojilo) od 300.000 gl. največ v letninah po 30.000 gl. k večjemu, da se porabi za uredbo reke Zile. Ta zajem bode odplačati v 20 enakih letninah, katerih prva doteče 10 let po dokončani uredbi Zilski.

§. 2.

Zvršiti to postavo naroča se ministrom za poljedelstvo, notranje reči in finance.

V Šebeniku, dne 19. aprila 1875.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r. Lasser s. r. Chlumecky s. r. Pretis s. r.

98.

Ukaz ministrov za trgovino, pravosodje in finance od 8. junija 1875,

s katerim se člen (točka) 2 §^a 501 kazenske postave o dohodarstvenih prestopkih izpreminja.

V izvršitev postave od 23. julija 1871 (Drž. zak. št. 16 od l. 1872) in na podlogi postave od 31. marcija 1875 (Drž. zak. št. 62) določuje se to le:

1. Po premeni člena 2 v §. 501 kazenske postave o dohodarstvenih prestopkih od 11. julija 1835 ustanavljajo se na mesto ondukaj povedanih tež za tabak osem kilogramov, za kuhinjsko sol dvesto pet in dvajset kilogramov in za strelni prah ali smodnik štirinajst kilogramov.

2. Ta ukaz pride v moč 1. dne januarja meseca 1876 ter bode veljal za tiste prestopke, ki se storé po tem, ko koda ukaz že v moči.

Unger s. r.

Chlumecky s. r.

Pretis s. r.

99.

Začasni ukaz ministerstva za poljedelstvo od 2. julija 1875,

o preskušnjah za sposobnost ali zmožnost biti učitelj kmetijstva na šolah poljedelstva in kmetijskih srednjih šolah.

Da kandidatje za učiteljska mesta na šolah poljedelstva in kmetijskih srednjih šolah dobodo priliko, izkazati svojo učiteljsko sposobnost, bodo se na c. kr. visoki šoli zemljedelstva na Dunaji imele po naslednjih določilih preskušnje in izdajala spričevala o sposobnosti.

§. 1.

Ministerstvo določi za vsako leto posebej profesorje, ki bodo imeli te preskušnje, in pa druge strokovnjake, ki jih je privzemati k tem preskušnjam.

Ena in ista oseba pa se more od leta do leta, t. j. po večkrat za to postavljati.

Po enakem se bode tudi določevalo prvosedstvo pri preskušnjah.

§. 2.

Kandidat, ki bi rad bil pripuščen k preskušnji, naj svojo prošnjo o začetku semestra podá dekanstvu kmetijskega odseka c. kr. visoke šole za zemljedelstvo in ji priloži pismen popis svojega dozdanjega življenja, v katerem mu je zlasti razložiti, kako se je izobraževal, in kam poglobitno merijo nauki, katerih se je učil.

Vrh tega je prošnji treba priložiti še naslednja izkazila :

a) Zastran preskušnje o sposobnosti za šole poljedelstva :

Izkaz, da je prositelj z dobrim uspehom dovršil vsaj nižjo gimnazijo, nižjo realko, ali realno gimnazijo, po tem kmetijsko srednjo šolo, ki jo je ministerstvo poljedelstva priznalo za takšno, in da se je najmanj dve leti praktično uril v kmetijstvu.

b) Zastran preskušnje o sposobnosti za kmetijske srednje šole :

Izkaz, da je kandidat prebil šest semestrov kot reden poslušavec na visoki šoli zemljedelstva na Dunaji in poslušal vsaj stroke, zapovedane temu, kdor hoče biti pripuščen k preskušnji za diplom, a vrh tega najmanj dve leti bavil se praktično s kmetijstvom.

O pripuščanju k preskušnji praviloma razločuje dekanstvo kmetijskega odseka visoke šole za zemljedelstvo.

Kadar nastane kaka dvomba o tem, če priložena izkazila veljajo, ali če gre komu izkazana leta učitve ali pa praktike šteti, treba se je obrniti na ministerstvo, da ono razsodi.

§. 3.

Predmet preskušnje pri kandidatih za učiteljska mesta na šolah poljedelstva gledé kmetijskih nauk je ves nauk o kmetijstvu v tem razsežaji in s to natančnostjo ali globokostjo, kakor se sploh uči na kmetijskih srednjih šolah, torej z zemljeznanstvom in klimatologijo, splošno in posebno rastlinsko in živalsko zarezjo (oboje na podlogi fizijologije), naukom o uredbi gospodarstva in taksaciji vred, — pri čemer je povsod dokazati, da preskuševanec svoje znanje ume uporabljati i na praktične slučaje.

Kandidatom za učiteljska mesta na kmetijskih srednjih šolah gledé kmetijstvenih predmetov je na voljo, da si izbirajo predmete po naslednjih skupinah :

1. Poljedelska kemija, kemijska tehnologija, rastlinska in živalska fizijologija, mineralogija in geognozija, zemljeznanstvo; ali

2. rastlinska zarezja, rastlinska fizijologija, poljedelska kemija, klimatologija, kmetijsko orodje in mašinstvo; ali

3. živalska reja, živalska fizijologija, poljedelska kemija, nauk o zdravju domačih živali; ali

4. nauk o uredbi gospodarstva s kmetijskim računstvom, narodno gospodarstvo z naukom o reji rastlinski ali živalski.

Kar se tiče mere, koliko znanja naj se pri preskušnji zahteva od teh kandidatov, o tem veljá tista obsežnost in globokost, s katero se dotični predmeti na visoki šoli zemljedelstva, oziroma njenim poslušateljem, držec se učnega črteža (§. 5 ustanovila) po odsekovem kolegiji priporočenega uć po vsakokratni stopinji in potrebi znanstva; vrh tega je pri vseh predmetih v preskušnjo privzemati tudi uporabo teoretičnih znanosti na praktiko, s posebnim ozirom na poprejšnjo praktično službo vsakega kandidata posamič. Kandidat naj poleg preskušnje iz ene zgori naštetih skupin (1—4) opravi še tudi en razgovor (colloquium) o ostalih skupinah, vendar samo s tem namenom, da more svoje splošno izborazjenje gledé kmetijstva izkazati.

§. 4.

Preskušnje so nekaj pismene, nekaj ustne; pismene se delé na dela domá spisovana in na dela pod klavzuro.

§. 5.

V teku šestih tednov po tem, ko je poprosil za preskušnjo, dobode kandidat strokovno nalogo, da jo domá izdelá, ter jo mora v dobi od šestih do osmih tednov dognati.

V slučajih posebnega ozira vrednih sme se z odobrenjem ministertstva ta rok podaljšati, vendar ne čez štiri mesece.

Ako komu zaradi izgovarjajočih zadržkov ni bilo mogoče, v danem roku dela dokončati, naj prosi, da mu se dá nova naloga.

Kadar se izročuje gotovo delo, treba je vestno povedati, katera pomagala so se pri izdelovanju rabila.

Ako je kandidat s popisom svojega prejšnjega življenja vpoložil delo, katero je on sestavil in ki je že tiskano na svetlo prišlo, to se prepušča sprevidnosti dotičnega k preskušnji delegiranega strokovnega profesorja, določiti dogovorno s tistim, ki je pozvan za prvosednika, če ima ta tiskovina veljati namesto sestavka domá izdelovanega.

Prvosednik oddá prejeto domá spisano delo profesorjem tistih strok, na katere se je naloga nanašala, da ga pregledajo in pismeno od sebe dajo svoj razsod, s katerim vred se po tem preskusni izdelek priobči tudi drugim strokovnjakom, privzetim k preskušnji.

Na razloge oprtemu razsodku strokovnega preskuševavca je vselej pristaviti določni predlog, če je kandidatu dovoliti ali ne, da preskušnjo nadaljuje. V poslednjem teh dveh slučajev zavrača se kandidat na določeni čas; a v prvem slučaju dobí preskuševanec pismeno dovoljenje, opraviti delo pod klavzuro in pa izustno preskušnjo, ki oboje biva proti koncu semestra v presledkih kolikor je moči kratkih.

§. 6.

Preskušnja pod klavzuro naj dokaže, koliko ima kandidat v okrogu nauk, ki si jih je izbral, gotovega znanja tudi če mu se vzamejo vsi pripomočki.

Tvarina za dve deli pod klavzuro, ki jih je v dveh različnih dnevih v osmih urah največ pod neprestanim nadzorom dokončati, izbira se tako, da se eno ozira samó na strokovno področje, a drugo na to in pa na didaktiko ali metodiko.

Za presojevanje klavzurnega dela veljajo ista določila, kakor za delo domá spisovano (§. 5).

§. 7.

Ustna preskušnja naj pred vsem drugim, ako bi treba bilo, dopolni izhod ali uspeh prejšnjih pismenih preskušenj iz tistih predmetov, na katere so segali pismeni izdelki, vsakakor pa naj se raztegne na več glavnih oddelkov cele dotične stroke in vrh tega bodi iz nje mogoče soditi, koliko je preskuševanec sposoben za učenje (izustno razlaganje) in če ima kaj didaktične spretnosti.

Pri tem mora razen prvosednika in vsakokratnega profesorja, ki izprašuje, vselej še najmanj eden izmed prizvanih strokovnjakov (§. 1) pričujoč biti.

§. 8.

Preskušnja se pri kandidatih za učiteljska mesta na kmetijskih srednjih šolah končuje z razgovorom o splošnem izobraženi gledé kmetijstva (§. 3), katerega se vendar smejo oprostiti tisti, ki so uspešno opravili preskušnjo za diplom na c. kr. Dunajski visoki šoli zemljedelstva.

§. 9.

Po končani ustni preskušnji razsodijo zbrani dotični delegovanci precej po večini glasov, kakšen je nje uspeh; pri enakem številu nasprotnih glasov določuje prvosednikov glas.

§. 10.

Pri nedovoljnem uspehu sme se preskušnja o sposobnosti ponoviti; vendar je ponovitev samo enkrat dopuščena. Rok se ji v vsakem slučaju posebej postavi.

§. 11.

Pri dovoljnem uspehu dobode preskuševanec izpričevalo (svedočbo), v katerem se — po kratki karakterizirajoči razložbi preskuševančevega izobraževanja, kakšno je doslej bilo, in pa uspehov preskušnje v vseh nje delih — njegova sposobnost ali zmožnost za dotično učiteljsko stroko izražuje z oznamenilom „sposoben“ ali pa „izvrstno sposoben“.

§. 12.

Taksa za preskušnjo o sposobnosti je postavljena na deset goldinarjev a. v. in se o ponovitvi preskušnje mora vdrugič opraviti.

Ta taksa se mora prošnji za pripuščenje k preskušnji priložiti ter se kandidatu nazaj dá, ako odstopi, še predno dobi naloge za izdelovanje doma, kar pa se ne zgodi, ako pri preskušnji ne obstane.

§. 13.

Ali in v koliko spričevalo o uspešno opravljeni preskušnji zastran sposobnosti preskuševancu dá pravico do kake službe, to zavisi zgolj od eventualnih naredeb tistih oblastev ali korporacij, pod katerimi stojé šole poljedelstva ali kmetijske srednje šole.

Mannsfeld s. r.

100.

Ukaz finančnega ministerstva od 3. julija 1875,

da se mali colniji I. razreda v Brodu (Fürth) daje oblast žganje na izvozu odpravljati.

Mali colniji I. razreda v Brodu (Fürth) daje se v zmislu veljavnih propisov oblast žganje, katero se s pridržkom povračila pristojbine čez colno linijo izvažar, na izhodu odpravljati.

Pretis s. r.

101.**Razglas ministerstva za trgovino od 3. julija 1875,**

da se prenejajo neka določila dopustnih pisem od 23. avgusta 1869 (Drž. zak. št. 160) in od 10. septembra 1872 (Drž. zak. št. 138) za lokomotivne železnice od Dunajskega Novega Mesta v Grammat-Neusiedel po tem od, Dunaja v Pottendorf in do ogerske deželne meje proti Šopronju (Oedenburg).

Na podlogi Najvišjih odlok od 7. decembra 1874 in 30. aprila 1875 se je vsled dogovora s finančnim ministerstvom po premeni dotičnih določil v dopustnih pismih od 23. avgusta 1869 (Drž. zak. št. 160) za lokomotivno železnico od Dunajskega Novega Mesta v Grammat-Neusiedel, in od 10. septembra 1872 (Drž. zak. št. 138) za lokomotivno železnico od Dunaja v Pottendorf in do ogerske deželne meje proti Šopronju delničarska družba, katera pod firmo pri trgovskem sodišči protokolirano: „Železnica Dunaj-Pottendorf-Dunajsko Novo Mesto“ obstoji kot podjetje obeh gori omenjenih lokomotivnih železnic, za zdaj odvezala dolžnosti, naložene ji v §§. 1 in 3 poslednjega izmed rečenih dopustnih pisem, izdelati kos železnice od Pottendorfa do avstrijske meje proti Šopronju, doba veljavne koncesije za obe železnici zgornjih dopustnih pisem, zedinjeni zdaj v eno edinstveno podjetje, enakomerno ustanovila na devetdeset let, od 1. dne januarja 1875 računeč ter gori omenjenemu podjetju za Dunajsko-Pottendorfsko železnico prostost od dohodarine in štampeljskih pristojbin od kuponov, kakor tudi vsakega davka, ki bi se vtegnil s prihodnjimi postavami vpeljati, poslednjič imenovani železnici v členu I postave od 24. marnčija 1875 (Drž. zak. št. 55) zagotovljena na sedem let od 1. januarja 1875 računeč podelila s tem pristavkom, da enakšna prostost od davkov in pristojbin, ki je v dopustnem pismu od 23. avgusta 1869 (Drž. zak. št. 160) železnici od Dunajskega Novega Mesta v Grammat-Neusiedel na petdeset let podeljena, z iztekom gori rečene sedemletne dobe izgubi svojo moč.

Chlumecky s. r.

102.**Ukaz ministra za trgovino od 6. julija 1875,**

o vpeljatvi alkoholometrov novega meroizkusnega reda.

Zastran vpeljatve novih alkoholometrov, zapovedanih v §§. 33 in 34 meroizkusnega reda od 19. decembra 1872 (Drž. zak. št. 171), ukazuje se to le:

Počenshi od 1. januarja 1876 sme se vinski cvet (vinska žestina, špirit) kupovati in prodajati samo po prostorninskih odstotkih (Volumspereenten) absolutnega vinocveta pri pravilni toplini od + 12° R. (prava moč vinskega cveta).

Za določevanje prave ali resnične moči vinskega cveta sme se počenshi od 1. januarja 1875, rabiti samo in edino v §. 33 meroizkusnega reda od 19. decembra 1872 (Drž. zak. št. 171) zapovedani alkoholometer z dotičnim preručunskim razkazkom (redukcijsko tabelo), ki ga je c. kr. prvomerska komisija na podlogi členu XVIII reda za mero in utež od 23. julija 1871 (Drž. zak. od l. 1872

št. 16) in v izvršbo §. 36 gori omenjenega meroizkusnega reda dne 5. marcija 1874 ustanovila.

Kdor ima kak alkoholometer, temu mora biti mogoče vselej, kadar ga, prodajaje vinocvetno tekočino, rabi, ali tudi, kadar gosposka zahteva, izkazati z dotičnim meroizkusnim listom, da je njegovo orodje takšno, kakor je v tem meroizkusnem listu tanje popisano.

Torej je treba skrbno hraniti meroizkusni list, ki spada samo k popisanemu orodju. Ako bise izgubil, pošlati je dotično orodje k takemu meroizkusnemu uradu, ki ima oblast alkoholometre preskušavati, in ta urad izdá za plačano pristojbino po tarifi nov meroizkusni list, ako preskusivši alkoholometer, najde, da še pravično kaže. Dokler se to ní zgodilo, ne sme se alkoholometer pri prodajanji rabiti.

K temu, da se izračuni resnična moč vinskega cveta iz tega, kar kaže alkoholometer, sme se po §. 3 pri prodaji vinocvetnih tekočin rabiti samo ošttempljani razkazek (tabela), ki spada k alkoholometru. Ako se je ta razkazek izgubil, to sme kateri k preskušavanju alkoholometroy oblast imajočih meroizkusnih uradov drug ošttempljan in na meroizkusni list ravno tistega alkoholometra slovoč primerek (ekzemplar) samo tedaj izročiti, ako mu se meroizkusni list pošlje in cena po tarifi plača.

Prestopki tega ukaza kaznjujejo se po določilih, ki so obsežena v členu VI postave od 23. julija 1871 (Drž. zak. od l. 1872 št. 16), o novem redu za mero in utež.

Chlumecky s. r.

103.

Ukaz ministerstva za pravosodje od 7. julija 1875,

o obračunu povračil za troške kazenske izvršitve, ki jih opravljajo kaznjenci, obsojeni v kako kazen na prostosti.

V dosego ložjega in preglednejšega obračuna povračil za troške kazenskege izvrševanja, katera so kaznjenci v ječo ali zapor obsojeni dolžni opravljati, določuja ministerstvo za pravosodje po dogovoru z ministerstvoma za notranje reči in finance in z vrhovnim računiščem, da naj sodišča, katera potirjavajo ta povračila, počenshi od 1. januarja 1876, rečena povračila pripisujejo in obračunjajo po niže priloženem obrazci, in ne več po pripisnih in opravnih izkazih *A* in *B*, zapovedanih z ukazom bivšega državnega ministerstva, pravosodnega in finančnega ministerstva in pa vrhovne računsko-prigledne oblasti od 26. julija 1861, Drž. zak. št. 84.

Ostala določila v misel vzetega ukaza bodo še dalje veljala.

Unger s. r.

